

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๖๗

วันที่ ๑๔ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { ประธานวุฒิสภา ผู้ร้อง
นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ที่ ๑
นายพิชิต ชื่นบาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ ประธานวุฒิสภา ผู้ร้อง ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีของ นายเศรษฐา ทวีสิน ผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่ อ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ซื่อสัตย์สุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ มีพฤติการณ์รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เป็นการกระทำที่ขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เป็นบุคคลที่ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง มีลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) เนื่องจากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๑ ข้อ ๗ และข้อ ๘ หมวด ๒ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๗ และข้อ ๑๙ ซึ่งให้ใช้บังคับแก่ คณะรัฐมนตรีด้วยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง อ้างข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ นำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายพิชิต ชื่นบาน ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำ

สำนักนายกรัฐมนตรีโดยรู้อยู่แล้วว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) เนื่องจากเคยต้องคำสั่งศาลฎีกาให้จำคุกกรณีละเมิดอำนาจศาล ผู้ถูกร้องที่ ๑ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) ด้วย

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องกรณี ผู้ถูกร้องที่ ๒

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า ก่อนเสนอโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี มีการหารือเป็นการภายในกับศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ ในฐานะที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี และนายแพทย์ พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช ในฐานะเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ ให้ความเห็นว่า เรื่องความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และคุณสมบัติเกี่ยวกับจริยธรรมเป็นถ้อยคำทางกฎหมายในลักษณะนามธรรม การพิจารณาขึ้นอยู่กับมุมมอง และความคิดของแต่ละบุคคล กรณีของผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมานานกว่า ๑๕ ปี ขณะนั้นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและมาตรฐานทางจริยธรรมยังไม่ได้บังคับใช้ ทำให้มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับความได้สัดส่วนของเวลาว่า จะมีผลให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามได้มากน้อยเพียงใด ประกอบกับยังไม่เคยมีคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบ่งความว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตหรือมาตรฐานทางจริยธรรม トラบเท่าที่ยังมิได้มีคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยที่แจ้งชัด นายแพทย์ พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช ให้ความเห็นว่า การตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเมื่อคราวแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ไม่พบว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามการเป็นรัฐมนตรี เลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งต่อนายแพทย์ พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช ว่า ประสานกับเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นการภายในแล้ว ได้รับแจ้งความเห็นว่า คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และมาตรฐานทางจริยธรรม เป็นเรื่องอวัติสัยของแต่ละบุคคล สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและองค์กรฝ่ายบริหารไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัย ประกอบกับปัจจุบันสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรียังไม่มีหลักเกณฑ์ที่จะตรวจสอบคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามการเป็นรัฐมนตรีดังกล่าว ดังนั้น ต้องถือว่าขณะนี้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังไม่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามการเป็นรัฐมนตรีเรื่องไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์หรือมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

คดีนี้ ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยถูกลงโทษจำคุกเป็นเวลาหกเดือน ฐานละเมิดอำนาจศาล ตามคำสั่งศาลฎีกาที่ ๔๕๙๙/๒๕๕๑ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีส่วนรู้เห็น เป็นตัวการร่วมในการนำถุงกระดาษบรรจุเงินประมาณสองล้านบาทมอบให้เจ้าหน้าที่ของศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อให้กระทำการอันมิชอบ นอกจากนี้ คณะกรรมการ สภานายความมีคำสั่งตามความเห็นของคณะกรรมการมรรยาทนายความ ให้ลบชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกจากทะเบียนทนายความ ตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ เนื่องจากพิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีพฤติการณ์ผิดมรรยาทนายความตามข้อบังคับสภานายความ ว่าด้วยมรรยาท ทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙

ก่อนเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีในครั้งนี้ เคยมีการเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้เป็น รัฐมนตรีก่อนแล้วในการแต่งตั้งรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ดำเนินกระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ได้รับการเสนอชื่อ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีคนอื่น ๆ โดยถือตามประวัติและข้อมูลของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีนั้น ยื่นแสดงรับรองตนเอง ประกอบกับการตรวจสอบกับฐานข้อมูลของทางราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีหนังสือหารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอความเห็นทางกฎหมาย เฉพาะในประเด็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีเกี่ยวกับการต้องคำพิพากษาให้จำคุก ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๗) และมาตรา ๑๖๐ (๗) เท่านั้น ไม่ได้ขอความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์ตามคำปรารภว่า รัฐธรรมนูญนี้วางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด เพื่อมิให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล เข้ามาใช้อำนาจในการปกครอง บ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ จึงบัญญัติคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีไว้ตามมาตรา ๑๖๐ เป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเพิ่มเติมจากลักษณะต้องห้ามของบุคคล ที่จะใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๙๘ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญที่ต้องการให้บุคคลที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสูงกว่าบุคคลที่จะเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมาตรา ๑๖๐ (๔) บัญญัติคุณสมบัติของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มาตรา ๑๖๐ (๕) บัญญัติลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีไว้ว่า ต้องเป็นผู้ที่ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน ทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เนื่องจากรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานทางบริหาร และทางปกครองประเทศ

มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๑ ข้อ ๘ บัญญัติว่า “ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” หมวด ๔ ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ให้ถือว่ามึลักษณะร้ายแรง ทั้งนี้ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ด้วย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง และข้อ ๓ ของมาตรฐานทางจริยธรรม ฯ ดังกล่าว

คดีความสิ้นสุดลงของสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ รวมทั้งคดีความสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๘๒ เป็นคดีรัฐธรรมนูญมีสภาพบังคับให้สมาชิกภาพหรือความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลง ย่อมเป็นหน้าที่และอำนาจที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัย ต่างจากคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งมีสภาพบังคับเป็นการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของศาลฎีกาพิจารณาพิพากษา

คดีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

มาตรา ๑๖๐ (๔) บัญญัติคุณสมบัติของรัฐมนตรีว่าต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มาตรา ๑๖๐ (๕) บัญญัติลักษณะต้องห้ามว่า ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยต้องคำสั่งศาลฎีกาให้จำคุกอันเนื่องมาจากมีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นตัวการร่วมในการนำถุงกระดาษบรรจุเงินประมาณสองล้านบาทมอบให้เจ้าหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อให้กระทำการอันมิชอบ การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๒ เป็นเรื่องที่สื่อมวลชนเสนอข่าวอย่างแพร่หลายสาธารณชนทั่วไปให้ความสนใจติดตามข่าวสาร กระทั่งศาลฎีกามีคำสั่งลงโทษผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะกระทำการละเมิดอำนาจศาล ผู้ถูกร้องที่ ๒ ประกอบวิชาชีพทนายความซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม ควรรักษาความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการกระทำที่ไม่เคารพต่อกระบวนการยุติธรรมเป็นความผิดร้ายแรง ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงเป็นผู้ขาดความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนทั่วไป และถือได้ว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรม ฯ ข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

ข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงที่รู้กันทั่วประเทศ นอกจากนี้ การเตรียมการเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๖๖ ข้อเท็จจริงยังปรากฏว่า มีผู้โต้แย้งว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) มาก่อนแล้ว เป็นชาวที่สาธารณชนให้ความสนใจ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะนายกรัฐมนตรีย่อมทราบข้อเท็จจริงที่มีผู้กล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ดังกล่าวเป็นอย่างดี และผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังทราบด้วยว่าไม่มีความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อกรณีการขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามการเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ทั้งที่รัฐมนตรีเป็นตำแหน่งสำคัญ รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ป้องกันมิให้ผู้ทุจริตและประพฤติมิชอบปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล เข้ามาใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอย่างครบถ้วนตามมาตรา ๑๖๐ ทุกอนุมาตรา แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังคงเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ อ้างว่าได้หารือกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว การเสนอชื่อของบุคคลให้เป็นรัฐมนตรีโดยรู้ว่าคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามการเป็นรัฐมนตรีตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อรัฐธรรมนูญ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะนายกรัฐมนตรี ย่อมถือได้ว่าไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และยังถือได้ว่ามีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง อันเป็นการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๖๐ (๔) และเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ (๕) ด้วย

สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่อ้างว่า การเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีเป็นการกระทำโดยสุจริต เนื่องจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตรวจสอบคุณสมบัติแล้ว และยังได้หารือกับศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ และนายแพทย์ พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช เลขาธิการนายกรัฐมนตรี กับหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาด้วยแล้ว นั้น เห็นว่า ในฐานะนายกรัฐมนตรี ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของฝ่ายบริหารย่อมต้องเป็นผู้มีวุฒิภาวะในการพิจารณาตัดสินใจไม่ว่านายกรัฐมนตรีจะตัดสินใจกระทำการใด ๆ ย่อมมีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองหรือความเสื่อมถอยของชาติ จึงต้องใคร่ครวญอย่างรอบคอบ แม้จะอ้างว่าการกระทำตามคำแนะนำของบุคคลหรือองค์กรใดหรือทำด้วยความเกรงใจหรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้ใด นายกรัฐมนตรีต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อการกระทำนั้น ๆ ด้วยตนเอง นายกรัฐมนตรีไม่อาจอ้างว่าไม่รู้ หรือควรรู้ว่าการกระทำของตนฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ การสอบถามและกระทำตามความเห็นของที่ปรึกษาย่อมไม่เป็นเหตุที่จะอ้างว่า เป็นการกระทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต นอกจากนี้ ผู้ที่ให้ความเห็นตามข้อหารือของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลหรือหน่วยงานใดให้ความเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔)

และ (๕) การเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี จึงเป็นการพิจารณาและตัดสินใจของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำด้วยตนเอง

อย่างไรก็ตาม การวินิจฉัยประเด็นความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง นั้น หาใช่เป็นอติวิสัยหรือเป็นความเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่ คำว่า “เป็นที่ประจักษ์” ย่อมแสดงความเป็นภาววิสัย ที่ต้องพิจารณาตามมาตรฐานความเห็นของวิญญูชนทั่วไปเป็นมาตรฐาน การกระทำใดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย วิญญูชนทั่วไปย่อมไม่อาจยอมรับได้ ยิ่งเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเพื่อเสนอโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี อันเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญที่กฎหมายต้องการให้บุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่สูงกว่านักการเมืองในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใดวิญญูชนทั่วไปย่อมไม่อาจยอมรับได้ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงเป็นกระทำที่ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัย คือ วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๗ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง

(นายจिरินติ หะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ